

«Сага олох» хаймакка 1999 сый бастаан агарыгар
ОЛУННУ БИТАН ЭВИН СУРУТУУНУ БЫТАВЫТ.
Сабаастаан телефон: 21-358.

УБҮЛҮӨЙДЭЭХ 60 СЫЛЫ КӨРСӨ

Нуруус тух эр карон, дыктини зэрэгдээр са-
га дийл. Үүмүүт бийлэг 1999 сыла Одьулуун орто
оскулата төрттөмнэт 60 сылын туолар. Ошон мин
бу оскула үлэтин туһуван кыластык билиһини-
рийм.

Манна директорынан Тобохон С. В., завуһуан Абра-
мова А. Г., сана технологийны киллэрингэ директо-
ры солбуйаачынан Антипина М. П., ово дьобурун
сайынармы уустук үлэтин салайаачынан Кривошап-
кина Н. Н. үлэтинилэр. 1999 сылы оскулабытыгар
256 үөрөнөөччилээх көрүстүбүт. Алын сүһүк кылаас-
тарга 112, орто уонна үрдүкү сүһүктөргө туһааннаа-
рынан 117 уонна 27 ово үөрөнөөччлэр. 11 үөрэх туйгу-
на, 68 үчүгэй үөрөнөөччи баалар.

44 учуутал үлэтин, кинилэр оҕону интэи-үөрэтин
уустук үлэтингэр бэйэлэрин кылаастарын киллөрүлэр.
Аасыт ахсынын ийге улууска кытыллыбыт олимпиа-
даларга информатикага (учуутал Константинов
П. В.) оскулаанан I миэстэни кытыллыт. Саха тылы-
гар II-III миэстэлэри Мугудай оскулаатын кытары
үлэтинилэр. Математикага (учууталлар Старостин
В. Д., Яковлева Ф. Д., Антипина М. П.) V-с буол-
лубут. Оскулаага бэйэлэрин идэлэрин толору баы-
лаабыт, улууска биллэр ситиһинилээх учууталлар ал-
бэхтэр. Кинилэртөн холобурга ааттыахха соп физика
учууталын Карданевская Надежда Ивановна, хи-
мия учууталын Дюдорова Татьяна Гаврильевна.
Кинилэр үлэлэрин түмүгүнэн, үөрөнүт оҕолорун си-
тиһинилэринэн оскула бүтүннүүтө кини туттар.

Билинг оскулабыт эксперименттэ кини, Таатта
улууһун Чөрүөх орто оскулатын кытары бииргэ
сөнгөһөн үлэлиһиһит номнуо үс сылын туола оу-
ста. Оскулаага бу үлэни Антипина М. П. салайар.
Үөрэх министрствоттан научнай салайааччыбыт
Бутаев Н. И., оттон улуустан Сибиряков Н. М. сү-
рүннүүр-дьаһайар. Билинг үлэ түөрт—начальнай үө-
рөхтөһүн, гуманитарнай, естественнай-математичес-
най уонна политехнической сектордарынан аттарыл-
лай кытыллар. Сүрүн сыалбыт—эргичи сайдыаах,
ини-бөлөһүлөөх кинини интэи-үөрөтөн таһаары, олох-
хо бэлэмнээһин. Одьулуун орто оскулата үбүлүөй-
дээх сылыгар бу курдук үлэтин-хамсыа олоор.

Иван ПОПОВ, учуутал,
хаймаат общ. көрр.

Амма эбэ кытылыгар

Мылдаҕалайы бөһүөлэгэ Амма өрүс үрдүгэр турар.
Бөһүөлөк бары культурнай-общественнай олохун сү-
рүннүүр кининин олохтоох орто оскула буолар. Ос-
кулабыт улахан, 380-ча үөрөнөөччилээх. Алардас
алын сүһүк кылаастарга 160-ча кырачаан үөрөнөр.
Оҕолору барыларын хаан үлэтин сыалтан оскулаага
оҕо түмүүтүн үс төрттөтө баар: кыра кылаас оҕо-
лорутар аналлаах «Сабарда», ортоку сүһүк кылаас
үөрөнөөччилэригэр «Амма», үрдүкү кылаастарга
«Эрэл» түмүүлэр.

Оскулабытыгар сүрүн сөрүтү—үөрэх таһынан
араас интэриһинэй дьаһаллар шыйылаллар. Холо-
бур, «Нарын, намчы, номоҕон» диэн кыргыттар кү-
рөхтөһүннэрэ, саха тылын үдүлүтэ олус үчүгэй тэ-
рөөһүннээхтик аасыттар. «Сыл баатын учуутала»
күрөхтөһүнгө оҕолор бэйэлэрэ жюриаллар баатын
учуутал аатын омук тылын учууталыгар Е. Н. Павло-
вага интэрбиттэрэ. Маны таһынан араас куруһуонтар,
секциялар үлэтинилэр. Ордук сөбүлөөн үчүгү (са-
лайааччы С. Спирidonова), ыраа (салайааччы В. Фе-
доров) куруһуонтарыгар дьарыктаналлар.

Сана Дылы көрүү дьоро кыһага ама сонунук
барыта. Эрдэттэн бэлэмнөөн, улуу Пушкин төрөбү-
тэ 200 сылыгар анаан шоу-представление буолбута,
V—VII кылаастар оҕолоро улуу поэт оҕурууларынан
оонньоон көрдөрбүттэрэ. Үрдүкү кылаастар «Бредь
светлого бала» диэн Пушкин саҕанаагы светский ба-
ды көрдөрбүттэрэ. Дыкты кыһа буолбута: кытаастык
даамалар, фантасий тойоттор, талым гусардар паара-
лаһаа хаажыбыттар, бокмун уурубуттар. Уонна
куһаа тылыгар уйдараа гонак, кэдриль, мазурка,
вальс оргуйбута. «Паркет тыаһа кычыртаабыта, хо-
будук хабырдаабыта...» Бал-макарад түмүтүнэн гу-
сир буолбут X «а» кылаастар бастагы миэстэга тах-
сыбыттар.

Ити курдук сэргэхтик олорон, үөрө-көтө үөрөнөр
сүрдөөх үчүгэй. Сыл агарынааҕы түмүгүнэн оскула-

бытыгар 145 оҕо хайыстыбага үөрөнөр ситиһилэр,
11 оҕо туйгу үөрөнөөччи буолла. Билинг оскулабы-
тыгар уларыһыы бөрөтө. Ол курдук, директорынан
С. В. Кожурова, үөрэх чыһын сөбүдүссөһүнэн М. А.
Абрамова, оттон интэи үлэни сүрүннөөччинэн М. А.
Дьячкова буолдулар. Билинг, оҕолор, оскулабыт
оссо сайдыа-үүнүө диэн эрэлбит улахан.

Марина НИКОЛАЕВА,
Амма орто оскулатын IX «а» кылааһын
үөрөнөөччигэ.

Конференция сонун

Алаҕар орто оскулатыгар өтөрүтүгүтэ Г. В. Ксе-
нофонтон 110 сылын бөлүөтүн смаллаах үрдүкү кы-
лаастар үөрөнөөччилэригэр «Г. В. Ксенофонтон—на-
ция генийэ» диэн ааттаах научнай конференция буо-
лам ааста.

Конференцияны СР үтүөлээх учуутала В. Г. Сасе-
дова кинири тыһыан аста. Кини Г. В. Ксенофонтон-
ны общественнай деятель, улуу ученай билиһиннээн
смааллаах ахтыа оҕордо. Ученый үлэлэрин, ыраах
сырыларын, эрийин-мунгуу туһуван сийлиһи көсө-
тө. Онтон «Ксенофонтон—художник, этнограф» диэн
интэриһиннээн саха тылын уонна литературатын
учуутала А. Н. Смирникова кытына. Бу түһүмэххэ
улуу ученай уруһуларын, оҕоһуктарын, кыргыс-
каларын көрдүбүт. Салгыы Ксенофонтонгар дыно көр-
көтөрүн туһуван история учуутала В. Г. Оксмен-
никова көсөтө.

Сүрдөөх интэриһинэй научнай конференция кы-
лаастарынан кытылыгар хоруй бөлүгүн күрөхтө-
һүннэр түмүктүнн. Түһүгэр XI кылаас элбэх баа-
лаан кыайылааһынан табыста.

Бу буолан аасыт конференцияга билинг, оҕолор,
сахалыт көрүөтүн биир чулуу кыһын Г. В. Ксено-
фонтон туһуван элбэҕи баллибур. Кини туһуван ой-
бүт-санаабыт көсөтө, сырдаата. Ол иһин даҕаны
улуу Ойуунускай убайбыт «Нация аатыттан сүдү ин-
либит буолар—Г. В. Ксенофонтон» диэн доҕорутар,
сахалыт эмиэ ыдылхай уолугар М. Аммосовка
сүрүйдүгэр.

Манна конференциялар, семинардар буолаллар
кини кини билиһиннээн сайдытыгар, билинг-көрүү-
тэ кыһыргар сүрдөөх улахан оруолу ылар, көмөлөөх
обит.

Ката МОХНАЧЕВСКАЯ,
XI кылаас үөрөнөөччигэ.

Билинг олох туһуан санааларым

Олох тосту уларыһыта билинг, сахаларга, охсуу-
лаах буолла. Ол курдук, араас дьаллыктар тардан-
нылар. Саха сиртэр килин омууттар эгипт-эгэлэ би-
лиһхэ сөбө суох таһаастарын, астарын атыллыаллар.
Куһаҕаны, өлөрүүнү-охсуһууну, содур билиһини көр-
дөрөр идөө-кыһылар олус элбэхтилар. Маны бары-
тын саха оҕото интэриһиннээн ыланан эрэр. Дыктынан,
билинг, сахалар, айытга оҕолоро буолубут. Ньургун
һун курдук туһуурдаахпыт, хатын курдук намчы
уйулдааахпыт, кунпуг-сүрбүт ыраас, көрө.

Ону барытын ойдоон турар, оҕолор, араас омук би-
лиһхэ үтүөнү өтөрбөт дьаллыктарын ыланнаабыт!

Вера ПРОТОДЬЯКОНОВА,
Сыла орто оскулатын VIII кылааһын
үөрөнөөччигэ.

Выпускник, болбой!

Күндү выпускниктар. IX—X кылаастар үөрөнөөч-
чилэр, XXI-с үйгө олуруохтаах, үлэлиһтээх, саха
көрүөтүн интэриһиннээн түстэйлэхтээх эдэр ыччат-
тар! Эһиги оҕо саас дыкты кэмнэр сыртыгармыт да,
эми санаабыр, туох идэни ыланнахтынан бадарармыт
туһуван төрөнүүтүргүтүн, доҕотторугутун кытта көп-
сөтөн эрдэххит. Кырдык, идэни таба таһааны-олоххо
дьоһу булуу.

Улуустаагы гимназияттан Дьонуускай куорат үр-
дүк үөрөһүн кыһаларыгар 25 оҕо күһүкү үөрөххө
кыһа, кини үөрэх төрттөлөрүгэр 5 абитуриент сту-
дент буолла.

Аҕыйах сылаан, быстахтык малаахха, олох сай-
дытыгар олохуран сөдөх идэлэргэ туттарсан интэ-
рит Кривошапкина М.—маркетинг, Захаров В.—ре-
клама, Сибирякова М.—филолог-тылбаасчыт, Лаврен-

тьева С.—журналист идэлэһэн төрөбүт дойдуларыгар
төһүөхтэрэ. Түһүннэи туһуан, ыдых үөрөнөөччилэр-
гэ үөрөххө интэриһиннээн учууталлары Наумова М. С., Ки-
риллина Л. Е., Захарова А. Н. истэри-аһыраа тыла-
рынан ахтап аһыагы бадарылар.

Билинг абитуриенттарга маннагы сүбэлэһит: бас-
татап туран, байытыгар сөһтөөх, доруобуйа өтү-
үннэ интэриһиннээн идэни таһаарытыгар. Иккисинэн, идэ-
битигэр сылааннаах араас таһынаах олимпиадалар-
га, олимпиадага, дакылаастарга, конкурстарга кыттар-
гытыгар, түһүк көрдөрүүтүгэр. Үсүһүнэн, сатаан
көһөн, көһөтө үөрөнөргүтүгэр. Төрдүһүнэн, нуучча-
ды-сахалык уус-уран литератураны элбэхтик ааҕар-
гытыгар. Бэһисинэн, X—XI кылаастарга кини интэ-
риһин кытта сөһтөөх предметтарга, атын предмет-
тарга тутаксылаах туран, дьаһаан дьарыктанаргы-
тыгар. Аттестат орто сылаһа үөрөххэ кини эргэ олу-
улахан оруолу оонньоурун ойдоон.

Ошон бүтүнүгү үөрөнөөччи сарыһыгы абитуриент,
студент, специалист буоларгынан умкуна.

А. ЯКОВЛЕВА, гимназия психолога.

ЫЧЧАККА

Эдэр ыччат, арыгы ас кинигэр
Дьолугутун тодуман,
Сөргүтүн барааман!

Этабин мин эһиэхэ
Сүбэлэһ-амалаан,
Доботторум барахсаттар.

Биирдэ баралар бу олоххо
Үөрө-көтө олурубут,
Ийэни-аҕаны харыстыабыт!

Этабин мин эһиэхэ
Сүбэлэһ-амалаан,
Доботторум барахсаттар.

Сергей ГОВОРОВ,
XI кылаас үөрөнөөччигэ, Г. П. Башарин аатынан
Сылаһаага Е. Д. Макаров авторскай орто
оскулаты.

КЫҤЫН

Түүнү-күһүгү быһа
Тыла сүүрдэ-көтө,
Тыһы, сир-дойдугу
Тэбээтэ-сахалыда.

Сылаас күһүк сыһыа
Күрөһүлэр, сүтүлэр,
Салгыи тыһыны тыһыа
Кыһыннымы сөһтөһө.

Татья ТАРБАХОВА,
Дирингээҕи агро-оскула III кылааһын
үөрөнөөччигэ.

Эбэһэр В. А. ХАРАЙБАТОВАҒА

Көһөрүү туһуван истэһини
Өр да өр улаһыа дохтуйдум.
Эбэһэм саныгар сүктөрбүт
Идэһини эргитэ санаатым.

Баалам дьаһалтан күһүлөөн, мин эбэм,
Харымнаах дойдугун хааларбыт,
Иһигэр туох буолуодун билбиким,
Эдэркээн бэйэте сонуйбут...

Күндүтүк санаабыт дьонноро
Көмүлэр интэриһин көрбүтэ,
Эрэй-мун эһиэрдэх тыһыам, тыһа
Эһиэрдэх ол кэмни билбитэ.

Санаата оһоттук баас ылан,
Хомолто холуонун кыһабыт,
Ыраахан олохтон кыһыан
Эрэйин кыһабыт да абыт.

Чураһыам дьонноро, үкүгүт
Көһүттэн идэбит эһиһит,
Ким ойдоон, эһиэхэ көмөлөөх
Дьаһаа ылааһын күүтүбүт.

Марина ДОГДОНОВА,
Н. Д. Субуруускай аатынан Болтоого орто оску-
латын XI кылааһын үөрөнөөччигэ, уус-уран
айымнылар республикатаагы көрүү лауреата.

Автор сурутуар этгядор
 баһаа рэдиңгөн лояллыгыгар
 эгдээт сон түбнөр буулбатах.
 Сурунна ыһыһар чыкчылар
 ырыһыһахтарыгар эдирэ-
 чонх аһар тус. Үһүһө бүтүр.